

TAMBÉ UN CAMPANAR “DE BRUIXES”

Anton Pedrós

El que són les coses, el que podrien ser i que bo seria si tots sabéssim una mica de tot.

Des del campanar, els campaners podríem presumir de tenir cura de la nostra torre –diguem el campanar de Santa Maria– i també d’altres campanars de les nostres contrades observant detalls, aconsellant correccions, promovent actuacions i donant-los a conèixer culturalment, puig mirant al cel, en mig es troben els campanars, la nostra afeció, la nostra quasi obsessió.

El de Santa Maria podríem dir que és la nostra seu, sense cap intenció de voler-nos apropiat de la titularitat i que intentem cuidar al màxim, puig és segurament l’edifici que de lluny més identifica la ciutat, gairebé des de tots els quatre punts cardinals.

Dins de la neteja periòdica que se sol portar a terme a totes les seves dependències (escales, sales dels rellotges, pis de les campanes, ereta i mirador i altres racons arquitectònics), solem arrencar especialment de l’exterior i de tant en tant trobem algunes “males herbes” que els entesos identifiquen pel seu nom propi i els que ho ignorem ens quedem tant amples. En totes les edificacions són

un perill per a la construcció i en moltes ocasions la principal causa que inicia el seu deteriorament.

Amb motiu de la visita a Cervera, el passat mes de juny, de membres del Gremi de Campaners de la Catedral de València, en els actes organitzats pel Museu Comarcal de Cervera sobre les ordenacions del Corpus a Cervera, van aprofitar per fer-nos una llarga visita als campanars i al nostre campanar principal. Hem de dir que a nosaltres molt ens plau sentir explicacions i comentaris de persones d’alt nivell tècnic en la matèria i en especial del Doctor en Antropologia Social Francesc Llop i Bayo, del que sempre s’aprenen noves lliçons i que de veritat dóna bo de sentir tot el que d’ell surt.

Al costat del mirador, gairebé suspesa al buit, ens fa observar una planta –condemnadada com totes a desaparèixer en la propera neteja– de la que ens facilita la seva identitat, per ser molt comuna entre els campanars, especialment en les zones de secà. És la *Ruda*, planta prou comuna a la nostra comarca i coneguda també en el món dels campanars com l’“*herba de les bruixes*”. La *Ruda Vera* és doncs una *herba de bruixa*.

Potser Ramon Turull era sabedor d'aquesta circumstància i va associar el nostre campanar amb les bruixes, fet que donà origen al seu conte "La Bruixa Enemiga de la Carranca". A la bruixa i a la seva herba preferida no li devia ser estranya la nostra torre principal.

seus atractius i alternatives sexuals, etc. Si en parlem, no és per altre motiu que el fet d'haver-la trobat en aquest campanar i en nostra ciutat, tan lligada –sembla– a la bruixeria.

Veiem associacions comunes entre els noms que també són propis del nostre campanar. *Ereta* i *bruixeria*, com que estan unides en bon nombre d'espais concrets (un terreny aixecat, una petita muntanya, una cova), apareixen juntes en no poques comarques: a la comarca de la Matarranya, l'*Ereta de les bruixes* a Peñarroya de Tastavins, també l'*Ereta de les Bruixes* al municipi del Masroig a la comarca del Priorat, també al Pont de Suert, i segurament moltes més...

Ens plau oferir-ne unes dades tècniques que per curioses, esperem que us agradarà conèixer. Nosaltres hem guardat, per al nostre

projecte de Museu, una mostra d'aquesta herba que, un cop assecada i preparada, es mostrarà acompanyada d'aquesta mica d'història que, com que és de Cervera, també és la nostra i per tant, la de tots.

Ens és fàcil comprovar que a les nostres terres, entre bruixes i bandolers, tenen lloc al cap de l'any més de cent representacions amb molts variats caires: esbarjo, cultura, festa, gresca, aquelarre, rutes guiades, turisme, representacions, etc.

De tot el que s'expressa seguidament, no en feu massa cas ni tampoc cap tipus de prova ni de pràctica. Deixem-ho per a la curiositat, per a utilitzar-ho com a enllaç entre la nostra "bruixeria", molt suposada, i el campanar. I pel que fa a la nostra part, la dels campaners de Cervera, volem deixar constància d'un fet que, si bé per molts no deixa de ser nou, ja deu haver existit molts i molts anys enrere.

Cervera ha esdevingut els darrers anys un pou d'arxius amb quantitat de documents que esmenten aquelles primerament sàvies senyores i més endavant males persones en el seu deambular per la vida, amb cures i amb actuacions problemàtiques que fins i tot en algun cas van portar-ne alguna a la mort.

Les dades i explicacions tècniques, científiques i populars vénen en els apartats corresponents. L'herba està a disposició dels curiosos i dels bons professionals experts, que a Cervera prou n'hi ha.

Sabem francament que amb aquest escrit no fem cap descobriment en els camps de la biologia vegetal, de les seves aplicacions en farmacologia i usos medicinals, en toxicitat, en els

Ens alegrem, doncs, de la troballa i també ho fem per haver descobert un altre motiu d'enllaç entre la mitologia cerverina de moda, el "curanderisme", la biologia, la història, la bruixeria i segurament alguna altra que no sé ben bé si fa el cas... o sí.

Sobre la Ruda vera, en podeu trobar informació clara i precisa a:
http://ca.wikipedia.org/wiki/Ruda_vera
 [Consulta: juliol 2011]